

Jumalateenistus N, 09.04.20, Suur Neljapäev

Lektsioonid: 1Kr 11:23–29; Jh 13:1–15

Pihikõne: piiskoppide päevakohane läkitus ja Ps 91:5–6

Jutlus: 2Ms 24:4–11

Laulud: 225 (1–4); 89 (1–5, 6); 88 (1–3); 221 (1–3)

Ja Mooses kirjutas üles kõik Issanda sõnad. Ja ta tõusis hommikul vara ning püstitas mäe alla altari ja kaksteist sammast vastavalt Iisraeli kaheteistkümmenele suguharule. Ja ta läkitas Iisraeli laste noori mehi ohverdama põletusohvreid ja tapma härjavärsse tänuohvriks Issandale. Ja Mooses võttis poole verest ning pani kausikestesse, aga teise poole verest ta piserdas altarile. Siis ta võttis seaduseraamatu ja luges rahva kuulates. Ja nad ütlesid: „Kõik, mida Issand on käskinud, me teeme ja võtame kuulda!” Ja Mooses võttis verd ning piserdas rahva peale, öeldes: „Vaata, see on selle lepingu veri, mille Issand teiega on teinud kõigi nende sõnade põhjal!” Seejärel Mooses, Aaron, Naadab, Abihu ja seitsekümmend Iisraeli vanemaist läksid üles, ja nad nägid Iisraeli Jumalat: tema jalge all oli nagu safiiridest tehtud põrand – otsekui taevas ise oma selguses. Aga ta ei tõstnud oma kätt Iisraeli laste ülemate vastu, vaid need võisid Jumalat vaadata ning süüa ja juua.

Tänane Suure Neljapäeva jutluse kirjakoht VT-st kõneleb ohvrast, mis käib koos seadusega.

Meie kaasaegsete inimestena oleme harjunud, et seadusi tuleb täita, kuid meil võib tekkida küsimus, milleks on seejuures tarvis veel ohvrit. Kas seaduse täitmisest üksi ei piisa?

Piisaks, kui inimene suudaks ja tahaks neid seadusi täita, mis talle peale pannakse. Kuid inimese vana Aadama pattulanguse järgne süda ei suuda ega tahagi seadusi täita.

Seda näeme ju ühiskonna toimimises. Igal riigil on oma seadusandlus, mida tema kodanikud peavad järgima. Lisaks ka veel üle riigipiiri ulatuvad seadused nagu nt Euroopa Liidu seadusandlus, inimõiguste deklaratsioon, kliimakonventsioonid jne.

Neid seadusi tunnevad ehk ainult juristid. Tavaline inimene pole neist paljusid kuulnudki. Kuid ometi oleme vist kõik juba koolis ära õppinud, et seaduse mittetundmine ei vabasta kedagi selle täitmisest.

Peale selle eksitakse ju seaduste vastu ka meelega. Ega muidu poleks tarvis kohtuid ja vanglaid, sest need inimesed, kes eiravad seadust meelega, kurjategijad tuleb ju mingil viisil vastutusele võtta.

Ja lõpuks tuleb ka vahet teha inimlikel ja jumalikel seadustel. Jumalikud seadused on andnud Jumal ja need sätestavad loomiskorra järgimise. Kõik me tunneme Kümme käsku. Nende eiramise puhul me hukkume n-ö kaks korda. Esimene kord seetõttu, et eksime käskude 4–10 ehk inimlike käskude vastu – me lihtsalt ei jää püsima, kui ei austa vanemaid (sh ülemusi ja valitsust), tapame, rikume abielu, valetame, varastame ja himustame. Kuid kolme esimese, n-ö jumaliku käsu eiramise puhul me satume lisaks igavesse hukatusse.

Inimlikud seadused on aga välja mõeldud inimeste poolt ja tihti satuvad nad Jumala seadustega ka vastuollu. Küllap on iga kirikuinimene märganud seda vastuolu ka praeguse eriolukorra puhul. Tasakaalu hoidmine ilmaliku riigi kodanikuna kriisiaja ettekirjutusi järgides ja Jumala riigi kodanikuna Jumala käske järgides on just praegusel ajal eriti keeruline.

Igal juhul on inimese suutlikkus ja tahe seadusi täita piiratud. Ja siin tulevadki mängu ohvrid.

Meenub vega mees Iiob, kes tavatses oma poegade eest põletusohvreid tuua, sest ta mõtles endamisi: „Võib-olla on mu pojad pattu teinud ja südames Jumalat neednud.“ Niisiis ohverdas Iiob Jumalale n-ö profülaktika mõttes, et inimlikku tahtmatust ja suutmatust seadusi täita kuidagi kompenseerida.

Ilmalike seaduste vastu eksides me aga toome ohvriks oma vara ja vabaduse – me kas maksame trahvi või meid pannakse vangi. Ja pole ka ebatavaline, et vabadusekaotuse olukorras me kaotame tervise.

Kuid Jumal ei taha, et inimene tooks oma tahtmatuse ja suutmatuse tõttu ohvreid oma ihu ja vabaduse arvelt – niivõrd armastab Jumal oma loodud inimest! Just seetõttu on Jumal VT-s seadnud viisi, kuidas tühistada inimliku patuse südame nõrkusest tulenev seaduste mittetäitmine.

Tänasest kirjakohast saame teada, kuidas Mooses pühitses verega seaduste kogu, mille ta oli Jumala käest saanud. Veri on VT arusaama mööda elu asupaik ja seetõttu on looma verega võimalik täita puudujäägid inimlikus Jumala teenimises.

Kuulsime, kuidas Mooses ja Aaron, Naadab, Abihu ja 70 Iisraeli vanemat said pärast sellist ohvritalitust lausa Jumalat näha. Nad nägid üles Siinai mäele minnes Jumalat taevaselguses, justkui safiiridest tehtud põranda kohal olelemas. Ja Jumal laskis seda sündida, ehkki on ju teada VT-lik uskumus, et kes Jumalat näeb, see peab surema. Niisiis oli ohvrast kasu selleks, et näha Jumalat.

Sedasama meie jutlusealuse kirjakoha lugu 2Ms-st kasutab Hb autor, et selgitada Kristuse ainukordset ja lõplikku ohvrit. Ta ütleb Hb 9:18, et esimene leping, VT leping pühitseti verega. Muidu poleks inimesed suutnud seda pidama hakata: veri täitis n-õ seaduse augud ja hoidis inimeste ja Jumala vahekorra enam-vähem korras.

Enam-vähem seetõttu, et looma kui loodud olendi veri lepitab inimeste patud ainult ajutiselt. Uue patu, kas siis tahtliku või tahtmatu patu kustutamiseks oli tarvis jälle uut verd. Ja nõnda pidi elu kaotama karjade viisi loomi.

Ent siis koitis päev, mil Jumal otsustas selle olukorra lõpetada. Ta tahtis inimestega sõlmida uue lepingu, mille pidamise jaoks inimeste poolt kehtestas Jumal uue viisi. Ka seda lepingut, uut testamenti pühitseti veriga, kuid kahe erinevusega:

1. see veri polnud mitte loodud olendi veri, vaid Jumala veri, jumalinimese Jeesus Kristuse veri;
2. seda verd ei tulnud valada rohkem kui üks kord, see vereohver oli ainukordne ja lõplik.

See on nii suur ohver, et sellest on raske rääkida ja võimatu päriselt ettegi kujutada! Põhimõtteliselt saab niimoodi öelda, et ükskõik kui suurt pattu inimene ka ei teeks – tahtlikult või tahtmata –, need patud Jumala seaduste vastu on Kristuse vereohvri tõttu juba lepitatud.

Kuid siin on üks „aga“. Inimene, kes niimoodi Jumala vere tõttu oma patud andeks saab, peab uskuma, et Kristus on Jumala Poeg, on Jumal. Lihtsalt niisama see ei tööta. Kui me ütleme n-õ inimesele tänavalt, et Kristus on oma verega sinu patud lepitatud, siis vaataks see inimene meie peale heal juhul imestusega ja ütleks: „Mul polegi mingeid patte. Ja kui olekski, siis kuidas saab keegi neid minu eest lepitada?“

Ent kristlase jaoks on uue lepingu pühitusveri, Jeesus Kristuse vereohver midagi erilist. Võib julgelt öelda, et ilma selle ohvrita me hukkuksime. Mitte ajalikult, vaid igavesti.

Martin Luther kirjutab oma „Väikses katekismuses“ altarisakramendi ehk armulaua kohta: meile antakse armulauasakramendis „pattude andeksandmist, elu ja õndsust“. Võib küsida, milleks on meil siis tarvis Kristuse ihu ja verd vastu võtta sageli? Kas siis Jumala verest ei piisaks pattude andeksandmiseks, eluks ja õndsuseks ka ühe korra vastu võttes?

Siin tekibki paralleel VT-liku ohvriga. Erinevus VT-liku ja UT-liku ohvri vahel on selles, et VT-s tuli inimese ja Jumala vahekorra ohvriga leevendada korduvalt ning see ei saanud olla täiuslik, UT-s aga seati see vahekord Kristuse vere abil korda lõplikult.

Sarnasus on aga selles, et inimese patune süda vajab andeksandmist pidevalt. VT-s tähendas see andeksandmine Jumala viha lahtumist kuni järgmise vihahooni inimese patuse eluviisi pärast. UT-s aga tähendab see uskliku ja Jumala osadust. Armulauas lubab Jumal oma Poja Jeesuse Kristuse vere läbi oma lapse jälle enda juurde ja kinnitab talle: „Ma pole sinu peale enam pahane minu Poja Jeesuse Kristuse pärast, keda sa oled uskunud. Mine ja ära tee enam pattu!“

Niisiis on UT-lik armulauaosadus Jumala viis oma pere liikmeile nende eksimused andeks anda. Kedagi, ühtki ohvrilooma pole enam tarvis tappa, sest üks, Jumala Poeg Jeesus Kristus on korra tapetud ja Ta on surma võitnud.

Olgu siis see Jumala kingitud pereosadus meile kallis, kuni meie maine telkhoone maha kistakse ja me siit elust igaveseks lahkume!

Aamen.